

ŠKOLA PRO
UDRŽITELNÝ ŽIVOT

NEWSLETTER

BŘEZEN 2020

ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT
A MÍSTNĚ ZAKOTVENÉ UČENÍ

ÚVODNÍK

Milé kolegyně, milí kolegové,

rok 2020 nám přináší spoustu výzev, z nichž některé jsou plánované, jiné naopak velice neočekávané. Věříme však, že s obojím se úspěšně vy, učitelé, i my, tým kolem ŠUŽ a MZU, nejen s úsměvem vyrovnáme, ale necháme se jimi posílit, poučit a povzbudit na naší další společné cestě :-)

V souvislosti s aktuálním děním musíme i my některé naše plánované aktivity omezit či posunout, avšak to, co je uveřejněno v Newsletteru, v tuto chvíli platí. Doporučujeme však sledovat i web nebo FB Školy pro udržitelný život, kde najdete nejaktuálnější informace.

A co najdete v novém Newsletteru? Určitě je to několik novinek, které stojí za přečtení. Budeme se snažit pro vás chystat více praktických článků, které vás uvedou do světa ŠUŽ. Některé tradiční rubriky samozřejmě najdete i nadále, z novinek stojí za zmínku první dva medailonky ze série, ve které **se vám představíme my** - tým krajských koordinátorů ŠUŽ. Dále přinášíme velice praktický **pohled na ŠUŽ očima zkušeného učitele**. Nepřehlédněte také inspirativní reportáž z žákovského **představení Vize obce** či seznámení s jedním z našich nových nástrojů rozvíjejících ŠUŽ a MZU (**komunitní mapou**).

Pozor, po nějakém čase pro vás máme opět **nabídku k účasti na semináři o ŠUŽ a MZU** a s ním související **možností se zapojit v příštím školním roce s vaší školou do programu ŠUŽ s finanční a metodickou podporou!**

Poslední poznámka se týká **dotazníku**, doprovázejícího tento Newsletter. Odkaz na něj a krátký komentář jste obdrželi do emailu spolu s Newsletterem a my vás **moc prosíme o jeho vyplnění**, abychom mohli Newsletter dále zlepšovat a přizpůsobovat vašim potřebám.

Děkujeme a přejeme příjemné a inspirativní čtení!

Za tým ŠUŽ a MZU

Silvie Kozlovská a Eliška Hájková
Středisko ekologické výchovy SEVER

ŽÁCI V PROJEKTU D-DUR ZKOUMALI UDRŽITELNOST HORNÍHO MARŠOVA

Podzim v Horním Maršově se nesl v duchu udržitelnosti obce. A kdo za tím stál? No přeci naši šikovní žáci - účastníci projektu Mladí ladí D-DUR. Vystřídal se tu celkem **6 školních týmů z různých koutů republiky**, od Vrchlabí po Kravsko na Znojemsku. Jejich cíl byl však společný - seznámit se s nejednoduchými pojmy jako např. *udržitelný rozvoj*, *OSN*, *Strategický rámec ČR 2030* a s těmito poznatky prozkoumat Horní Maršov a sestavit její tzv. *X-tero udržitelné obce*. Stejný postup, který si natrénovali na pobytu, pak využili po návratu domů při průzkumu toho, jak udržitelná je jejich vlastní obec.

Na téma různých aspektů udržitelnosti obce si žáci připravili také divadelní scénky a strávili tak příjemný a zábavný večer. Druhý večer nás, lektory, seznámili s tím, jak se jim daří a co vše již udělali v rámci programu ŠUŽ. A můžeme potvrdit, že nás často příjemně překvapili!

Mimo to jsme si společně zahráli quest, několik týmových her a jednu simulační hru - Fishbanks, díky které si žáci uvědomili, že přírodní zdroje nejsou neomezené a abychom si jich mohli užívat trvale, je potřeba s nimi hospodařit rozumně, tedy *udržitelně*.

Každý kolektiv byl jiný a něčím nás obohatil, za všechny zmíním třeba klavírní koncert na faře v podání šikovného žáka z Kravska. Už se těšíme na další setkání, která nás s "našimi školami" čekají!

Erasmus+

ŠKOLA PRO
UDRŽITELNÝ ŽIVOT

UČÍME SE PÉČÍ O MÍSTO

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

SEMINÁŘ PRO KRAJSKÉ KOORDINÁTORY

V lednu 2020 se konal třídní seminář pro krajské koordinátory a metodiky ŠUŽ ve Středisku ekologické výchovy v Horním Maršově. Připravujeme se tak na mnohem intenzivnější a kvalitnější práci se školami v síti.

Program byl bohatý a nabitý aktivitami. Abychom slyšeli i názory, zážitky a připomínky z druhé strany, pozvali jsme si na večerní besedu dva zkušené učitele ze škol praktikujících místně zakotvené učení a Školu pro udržitelný život.

Více podrobností a fotek najdete na [FB](#) a [webu](#) ŠUŽ.

POZVÁNKA NA SEMINÁŘ ŠUŽ PRO ŠKOLY

V rámci projektu UČÍME SE PÉČÍ O MÍSTO jsme pro vás připravili seminář o ŠUŽ a MZU, který se koná ve třech termínech na třech různých místech tak, abyste si mohli vybrat ten, který vám nejlépe vyhovuje. Přihlášení na seminář [ZDE](#).

Podrobnosti a aktualizace ohledně přesného místa konání apod. najdete na [FB](#) a [webu](#) ŠUŽ. Z účastníků semináře s námi bude **deset škol** v následujícím školním roce procházet labyrintem ŠUŽ s finanční a konzultační podporou. Těšíme se na vás!

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
přijměte pozvání na seminář k programu

ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT

ŠKOLA PRO
UDRŽITELNÝ ŽIVOT

Nabízíme vám možnost seznámit se s programem ŠUŽ, případně také přihlásit se do výběrového řízení k zapojení do projektu ve školním roce 2020/2021

Na semináři se dozvíte a vyzkoušíte si:

- co je místně zakotvené učení
- jak vzdělávat žáky prostřednictvím mapování problémů a potřeb obce
- jak vzdělávat žáky prostřednictvím plánování a realizace praktických místních projektů
- jak zapojit do spolupráce i další partnery v obci

Akreditovaný seminář je určen všem základním a středním školám.

Účast na semináři a občerstvení je ZDARMA.

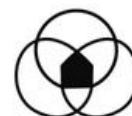
Účastníci obdrží osvědčení MŠMT.

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfp.cz

ŠKOLA PRO
UDRŽITELNÝ ŽIVOT

Termíny konání semináře:

4. 5. 2020 HRADEC KRÁLOVÉ

5. 5. 2020 BRNO

12. 5. PRAHA

Termín a místo konání si vyberte libovolně dle vašich možností.

**Pro školy, které chtějí vstoupit do projektu s finanční podporou,
je účast na semináři nezbytná.**

V případě zájmu vyplňte prosím přihlášku na tomto
odkazu: <https://forms.gle/KxbZeeNRQ4qPk4MY9>

**Přihlášky, prosíme, odešlete nejpozději týden před konáním
semináře!**

Další informace naleznete na www.skolaprozivot.cz a na FB
[@skolaprozivot](https://www.facebook.com/skolaprozivot).

Kontakt: suz@ekologickavychova.cz

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfp.cz

TESTUJEME ZAHRANIČNÍ NÁSTROJE PRO ROZVOJ MÍSTNĚ ZAKOTVENÉHO UČENÍ

Středisko ekologické výchovy SEVER bude tento rok testovat v českých školách nové nástroje a aktivity, které pro rozvoj místně zakotveného učení využívají spřátelené organizace ze zahraničí.

Momentálně pracujeme například s unikátně graficky zpracovaným a kreativním nástrojem „**Komunitní mapa**“, díky kterému žáci prakticky vytvářejí mapu svého místa – na speciální plachtu lepí symboly, pomocí nichž vybudují mapu své obce a dále také označují místa, která jsou zde unikátní či problematická. Škála symbolů je pestrá - od těch, které znázorňují stavby v obci (např. restaurace, knihovny, křižovatky), přes symboly okolní přírody (např. CHKO, rekreační zóna, zelená střecha, turistická trasa) až po environmentální problémy (např. znečištěná oblast, ohrožená místa, odlesnění).

Aktivní tvorbou mapy tak žáci provádějí analýzu místa, zkoumají jeho hodnoty, příležitosti i výzvy. Z analýzy vyplynou problémy či potřeby místa, které lze prezentovat zástupcům samosprávy, nebo na které je možné se žáky navázat např. komunitním projektem. Nástroj je tedy možné využít i v prvním cyklu programu Škola pro udržitelný život, který je postaven na principech místně zakotveného učení, vhodná je ale i pro aktivity v rámci jiného projektového i venkovního učení.

Pomůcky ke komunitní mapě i metodiku aktivity nabízíme na SEVERu k zapůjčení a dalšímu otestování. Pro další informace můžete kontaktovat Kateřinu Borovinovou katerina.borovinova@ekologickavychova.cz.

Projekt je realizován s podporou MŠMT.

PŘEDSTAVUJEME SE

V této nové rubrice se vám postupně představí všichni krajsí koordinátoři ŠUŽ. Úplně na začátek ale pár slov o naší nové národní koordinátorce :-)

ELIŠKA HÁJKOVÁ

Rozhodovala jsem se, jestli budu studovat životní prostředí nebo pedagogickou fakultu, ekologická výchova se ukázala jako nejlepší propojení obojího a tak jsem v roce 2005 začala pracovat ve středisku ekologické výchovy SEVER jako lektorka pobytových programů. Postupně jsem se propracovávala k práci s učiteli a nyní se zabývám předáváním principů místně zakotveného učení.

Jak dlouho se věnuješ programu ŠUŽ?

O programu vím již dlouho, ale také jsme kolem sebe se "ŠUŽkou" dlouho jen tak chodili. Začala jsem se více zabývat přístupem Místně zakotveného učení, do kterého práce na programu ŠUŽ patří. Více se tedy věnuji ŠUŽ asi 3 roky, nyní ho mám kompletně na starost.

Foto: archiv Elišky Hájkové

V čem vidíš ty osobně hlavní smysl ŠUŽ?

Největší smysl vidím v rozvíjení kompetencí žáků i učitelů. Žáci spolu s učiteli hledají možnost, jak udělat něco užitečného pro místo. Důležitý však není samotný produkt, ale cesta která k němu vede. Na ní se učitel učí, jak být žákům průvodcem, jaké jim dávat hranice a mantinely při jejich rozhodování a práci a hledat možnosti, jak zapojit aktivity programu do běžné výuky. Žáci si samozřejmě rozšiřují znalosti o místě, ale mnohem důležitější je pro mě, že vyjdou ven, na místo se dívají novými očima, představují jeho jedinečnost ostatním a dělají krůčky k tomu, aby jednou byli mohli být dobrými správci místa, které si pro svůj život vyberou.

Jaké máš jako koordinátorka pro ČR plány na rozvoj ŠUŽ v příštích měsících a letech?

Ráda bych prohloubila spolupráci s koordinátory ve všech krajích v ČR, tak aby se školy, které chtějí rozvíjet MZU nebo ŠUŽ, mohly obrátit na metodika z regionu, který zná oblast, někdy i školu samotnou, stejně tak dobře rozumí programu ŠUŽ a může nabídnout konzultaci. Zároveň bych chtěla práci s MZU dostat do co nejvíce škol, tak aby si učitelé mohli vyzkoušet krátké lekce, jak zapojit místo do výuky až po celý program ŠUŽ jako příklad servisního učení.

PŘEDSTAVUJEME SE

Z krajských koordinátorů se jako první seznámte s Maruškou, která má na starost **Středočeský kraj a Prahu**.

MARIE SERVÍTOVÁ

Jmenuji se Marie Servítová a jsem součástí týmu programu Ekoškola, který v ČR koordinuje TEREZA, vzdělávací centrum. V rámci programu mám na radost práci se skupinou externích spolupracovníků Ekoškoly – konzultantů a mentorů, kteří jezdí osobně na školy zapojené v programu. A tím pádem také administruji audity a konzultace programu Ekoškola pro školy.

Zároveň jsem metodický konzultant projektu Mistři kolegiální podpory v oblasti přírodovědné gramotnosti. Ve všech oblastech svého pracovního zaměření se zabývám převážně komunikací s lidmi a hledáním cest pro posun. Práce mě tedy naplňuje a baví, protože mou největší zálibou je právě komunikace, hledání různých pohledů a myšlenek a možnost neustálého rozvoje v různých oblastech.

Jak ses dostala k programu ŠUŽ?

Převzala jsem koordinaci ŠUŽ pro Prahu a Středočeský kraj od kolegyně, která se mu věnovala dříve. Celý koncept ŠUŽ mě velmi zaujal a nadchl, protože mi přijde smysluplný a je podle mě přímým rozšířením toho, co děláme v programu Ekoškola, a to ještě více do komunity kolem školy v místě, kde žáci žijí.

V čem vidíš přínosy ŠUŽ pro školy a v čem pro sebe?

Program ŠUŽ je skvělým prostředkem k tomu, aby propojoval lidi a jejich názory a potřeby. Je jednou z cest, jak více propojovat generace i různé zaměřené skupiny s cílem zlepšit místo i vztahy v obci či městě, ve kterém všichni společně žijí. Pro mě osobně je ŠUŽ příležitostí, jak neustále zažívat důležitost spolupráce komunity, sdílení potřeb, odvahy a aktivního přístupu. A jak být u toho, když tohle všechno dokáží samy děti a učitelé, kteří stojí ne nad žáky, ale vedle nich a spolu mění sebe i své okolí.

Jak bude probíhat ŠUŽ ve tvém kraji v příštích měsících, na co se školy mohou těšit a jaké jsou tvé plány na rozvoj ŠUŽ v dalších letech?

V tomto i příštím školním roce dojde k bližšímu propojení mezi mnou a školami v Praze a Středočeském kraji. Těším se na setkání na seminářích či konzultacích a na to, co všechno děti ze škol dokáží, když budou chtít.

Foto: archiv Marie Servítové

ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT V PRAXI

JAK NA VIZI OBCE na příkladu ZŠ Školní, Vrchlabí

V tomto článku vám představíme, jak konkrétně lze zpracovat a představit VIZI OBCE, což je součást čtvrtého kroku labyrintem ŠUŽ s názvem "Plánujeme budoucnost místa" a zároveň výstup prvního projektového cyklu ŠUŽ.

Nejprve pro připomenutí, co předcházelo - žáci objevovali místo, tedy získávali informace a zkušenosti, které jsou důležité pro to, aby dokázali zpracovat vizi místa. Na základě toho, co se jim v obci líbilo, nelíbilo, jaké má místo potřeby, co by ještě bylo třeba, aby bylo místo udržitelné apod. zformulovali **společnou udržitelnou vizi místa**.

Vize je zásadní pro pochopení toho, kam směřujeme v delším časovém horizontu. Na základě vize můžeme navrhovat záměry projektů, které by žáci chtěli a mohli uskutečnit – vznikne tak **zásobník projektových záměrů**.

Nedílnou součástí je **přizvání komunity** k připomínkování (spolutvorbě) vize a projektových záměrů a zapracování připomínek od komunity do finální verze vize místa a zásobníku. Získáme tak další podněty, pohledy, které jsme sami neviděli, a ukážeme, že nám na místě a potřebách a názorech ostatních lidí v něm záleží. Náš školní projekt se tak stane záležitostí širší komunity, a tím si otevřeme možnost oslovit důležité a ochotné partnery a pomocníky při realizaci projektových záměrů, které by žáci bez pomoci nezvládli. (viz *Cesta labyrintem ŠUŽ*)

Jelikož Vrchlabí je poměrně velká obec, žáci se domluvili, že se budou věnovat pouze jeho části, zvané Harta. Pro tuto oblast si zpracovali **pocitovou mapu**, kde každý žák, ale i jejich rodiče vyznačili místa jim příjemná, nepříjemná a ta, která by podle nich zasloužila opravit/zvelebit.

Nad touto mapou a po diskuzi s několika odborníky na místní historii a přírodu pak sepisovali své nápady, co by se dalo změnit, zlepšit či vytvořit. Tím vznikla jejich **VIZE MÍSTA**, kterou žáci představili zástupcům obce i veřejnosti. Na akci se pilně připravovali, včetně propagace formou letáček.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ŠKOLNÍ ZVE SPOLUOBČANY NA

VEŘEJNÉ PROJEDNÁVÁNÍ DOKUMENTU

žáků 8.C: **Vize Vrchlabí jih, Harta 2019 - 2030** v rámci projektu Škola pro udržitelný život: MLADÍ LADÍ D-DUR, které se koná dne 19. února 2020 v 14:00 - 15:00 hod. ve velké zasedací místnosti na zámku ve Vrchlabí a zabývá se udržitelným rozvojem obce

TĚŠÍME SE NA VÁS

ŠKOLA PRO UDRŽITELNÝ ŽIVOT V PRAXI

JAK NA VIZI OBCE na příkladu ZŠ Školní, Vrchlabí - pokračování

Debatovat se žáky přišel mimo jiné i místostarosta obce Vrchlabí, vedoucí odboru ŽP Vrchlabí či ředitel školy. Prezentace se ujaly dvě šikovnéžačky, ovšem na předchozích přípravách se podílela celá třída 8.C. Zásobník nápadů byl opravdu pestrý a široký, proto debata trvala déle než plánovanou hodinu.

Zástupci obce byli velmi vstřícní a nad každým nápadem se zamýšleli z hlediska realizovatelnosti. Některé návrhy se ukázaly být neřešitelné, u jiných naopak došlo ke shodě a dokonce příslibu podpory obce. Nejceněnější bylo pro přítomné žáky jistě zjištění, že i **dospělí jim naslouchají**, berou je vážně a váží si jejich angažovanosti.

Několik příkladů žákovských návrhů ve vizi:

- rekonstrukce parku u Maxe, vytvoření workoutového hřiště (obec požádá o dotaci)
- informační panel k opevnění z Bramborové války a lavička na Ovčáku (podpořeno obcí i finančně)
- informační cedule na uschlý dub v dubové aleji (obec souhlasí)
- informační panely k rybníku Kačáku (podpořeno obcí i finančně)
- trvalkový záhon u Motorestu (obec zjistí proveditelnost)
- více kontejnerů na tříděný odpad nebo častější svoz (obec již řeší)
- rekonstrukce starých objektů (většina objektů je bohužel soukromá)

Ostrava - jak na ŠUŽ ve velkém městě?

Střední škola společného stravování v Ostravě - Hrabůvce se v loňském školním roce zapojila do programu Školy pro udržitelný život v rámci projektu „Mladí lidé D-DUR“, o kterém vás v Newsletteru průběžně informujeme.

Žáci 1. ročníku učebního oboru Cukrář (15 - 18 let) prozkoumali blízké okolí školy a vedli rozhovory s veřejností, na základě čehož si zmapovali nedostatky místa a vytvořili společně svou Vizi oblasti. V rámci Ostravy si vhodně vymezili jen část města, ve které stojí škola, a žáci s ní mají každodenní kontakt. Společně s třídní učitelkou pak vybrali pět projektových záměrů, které by v rámci projektu rádi realizovali. Významné slovo pro konečný výběr měli zástupci obce na dvou společných setkáních.

Rozcestník, pro který se žáci se zastupiteli rozhodli, má přispět k informovanosti občanů a upozorňuje na lesopark, finanční úřad, polikliniku, kulturní zařízení a budovu jejich školy. Po období příprav, návrhů a schvalování byl rozcestník, který žáci navrhli doplnit ještě o QR kódy, v červnu 2019 nainstalován v blízkosti tramvajové zastávky. Svou celoroční práci pak žáci prezentovali 24. 6. 2019 na závěrečném setkání, které se konalo za účasti místostarostů, vedení střední školy a také koordinátorky ze Střediska ekologické výchovy SEVER Elišky Hájkové.

Jaké znalosti, dovednosti, postoje žáci získali – co se prací na projektu naučili? Dle paní učitelky jsou přínosy především v socializaci žáků, v pochopení slov *komunikace, dialog, respektování, tolerance, udržitelnost*. Žáci se dostali do prostředí, kam by se bez projektu zřejmě nedostali – od návštěvy Horního Maršova, centra OSN v Praze až po obecní úřad a jednání s místostarosty obce.

Chcete-li se dozvědět více o dobrodružné cestě ostravských žáků tímto projektem, navštivte jejich internetové stránky [ZDE](#).

Slova paní učitelky Kateřiny Salamonové: „Projekt jsem realizovala ve svých hodinách Základů přírodních věd a za pomoci kolegů z předmětu Občanský základ. Realizace projektu byla náročná, činnosti však byly dobře zpracovány v metodice a to nám pomohlo při jejich provedení. Jednotlivé aktivity jsem upravila dle možností, které máme v rámci školy, věku a schopnosti žáků. Do aktivit jsem se snažila zapojit vždy celou třídu a také je všechny pozitivně hodnotit. U zpracovávání VIZE se zapojili všichni přítomní, každý se vyjádřil a společně pak vybírali to, co je z jejich pohledu nejpodstatnější. Pozitivně hodnotím, že se vždy domluvili a že respektovali názory všech.“

ROZHOVOR S UČITELEM Mgr. DUŠAN VODNÁREK

Kdo je Dušan Vodnárek?

- učitel na II. stupni ZŠ Školní ve Vrchlabí
- školní koordinátor EVVO – absolvent prvního spec. studia na Severu 2006/2007
- absolvent Kurzu školní koordinátor VUR 2017/2018
- zapojuje se řadu let do různých projektů – ŠUŽ (naučná stezka v městském parku), Úspory energie ve škole, Krkonoše vnitřní a vnější, Školy pro šetrnou turistiku
- spolupracuje s KRNAPem (exkurze, úklid Krkonoš)
- organizuje zajímavé výstavy ve škole pro veřejnost – Jak nesvítí pračlověk, Vyper to
- pečuje o školní zahradu
- orientuje se na praktické věci – spotřeba (Malý energetický audit), ekostopa, šetrná doprava
- úspěšný v psaní grantů a shánění peněz na své projekty
- pořádá jednodenní tematickou int. výuku
- dbá i na skryté kurikulum – inicioval s dětmi pěknou výmalbu školy (výškové veget. stupně, ptačí alej, vodní svět...)
- dostal cenu za EVVO
- sepsal **regionální učebnici Střední Krkonoše a Podkrkonoší**, kterou si můžete prohlédnout [ZDE](#) a využít ve výuce nebo se jí nechat inspirovat při sepisování té Vaší :-)

Proč by si měla ŠUŽ vyzkoušet každá škola?

Protože projektová výuka, kde se klade důraz na tvůrčí práci žáků a jejich spolupráci, v běžných metodách výuky chybí nebo je jen okrajově využívána, bez systematického rozvoje žáků. A ŠUŽ tuto projektovou výuku směřuje i mimo školu, do regionu místní komunity. Také učí žáky, že mohou (měli by být) aktivními účastníky dění ve svém bydlišti či regionu, rozvíjí občanskou společnost na té první nejnižší úrovni.

Co žáky na práci v ŠUŽ nejvíce baví, jaký vidíš největší přínos pro žáky?

Některé žáky baví v rámci projektu vytvářet něco smysluplného, co po nich zůstane, i když opustí školu. Učí se prezentovat výsledky práce, pracují na osobnostním růstu. Také se nemusí v době projektu "klasicky učit" naplánované učivo, spolupracují při skupinové činnosti. Jiní se flákají a nenechají se moc obtěžovat, když nejde o hodnocenou činnost.

Pokračování rozhovoru na další straně ...

ROZHOVOR S UČITELEM

Mgr. DUŠAN VODNÁREK - pokračování

Jak obtížné je realizovat ŠUŽ v běžné školní výuce? Co Ti pomáhá a co naopak práci komplikuje?

Neučí-li škola projektově či v blocích, narušuje to výuku většiny předmětů na školách. Žáky buď vezmu z výuky a máme projektový den (paralelní třídy, které v projektu nepracují, pokračují v předepsaném učivu a pak se rozcházejí v probíraném učivu projektové třídy, to nemají učitelé rádi) nebo pracujeme v "mých" předmětech na úkor předmětového učiva, které mám s žáky procvičovat na základě ŠVP. Pomáhá mi metodická podpora ŠUŽ a semináře pro učitele, kde se pokaždé člověk něco nového dozví a "dobije baterky", když vidí své projektové kolegy z jiných škol, kteří jsou motivací, inspirací i třeba vrbou při konzultacích nezdarů při práci s dětmi nebo s podmínkami, které učitel k projektové práci s dětmi má. Vedení školy je k mým EVVO aktivitám vstřícné a umožňuje mi se v této oblasti realizovat.

Jak to vidíš, kdybys měl realizovat ŠUŽ každoročně/ pravidelně, např. vždy s osmou třídou?

Aby ŠUŽ mohla probíhat pravidelně - každoročně, musel by se změnit koncept školy tak, že třeba v rámci jednoho týdne nebo měsíce poskytne 1 den pro projektovou výuku. Je to ale těžké pro klasickou školu, které projektová výuka není vlastní a také by to kladlo větší nároky na jednotlivé učitele, kteří by ze své běžné a osvědčené práce museli přejít na novou a metodicky a časově náročnější činnost. Určitě je práce učitele v ŠUŽ pracovní i časově náročnější, nežli klasická roky opakovaná hodina, měla by také být finančně ohodnocena, aby vnitřní motiv tvůrčím způsobem s žáky pracovat byl odměněn i motivem vnějším. Bez vnitřního motivu učitele bude zapojování do projektové výuky málo efektivní.

Co bys poradil učitelům, kteří se ŠUŽ začínají?

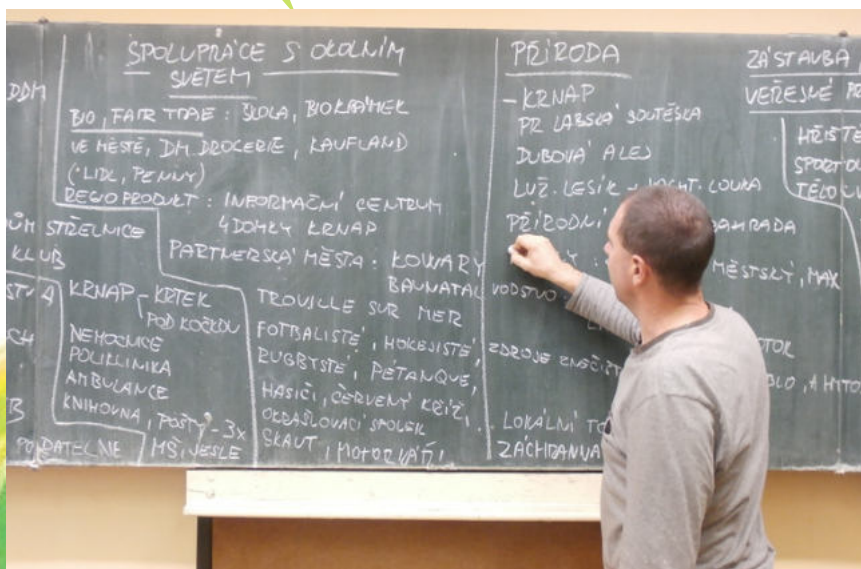
Neleknout se časové náročnosti a navýšení objemu práce, ale vidět za ŠUŽ příležitost k vlastnímu rozvoji, k aktivizujícímu rozvoji (některých) žáků a umět sobě i okolí zdůvodnit, že žáci pracující v projektu (pro řadu učitelů to jsou žáci, kteří se v tu chvíli neučí) možná nebudou vědět toliko encyklopedických znalostí z některých předmětů, ale naučí se přemýšlet, analyzovat, prezentovat své výsledky a nabudou pro život a budoucí profesi možná více potřebných dovedností. Také to vede k větší spolupráci v rámci kolektivu, což může v reálu či do budoucna omezovat rozvoj sociálněpatologických jevů ve třídě.

Co přináší ŠUŽ Tobě?

Osobnostní rozvoj, dobrý pocit i z výstupů projektu, které jsou viditelné, hmatatelné, ale i ty nehmátelné, které zůstávají mezi mnou a mými žáky. Pomáhá mi proti vyhoření.

Překvapili Tě žáci něčím v průběhu práce na projektu?

Třeba tím, že když vybírali, kdo je pro ně hrdina, tak mě jmenovali asi na 3. místě (jako že s nimi do toho jdu), někteří málo výrazní žáci klasické školy překvapí svojí nápaditostí a zapojením se, objevím zájmy a koníčky některých žáků, které by mi byly asi ukryté.

PÉČE O PŘÍRODNÍ ZAHRADU SPOLEČNĚ S DĚTI

Akreditovaný cyklus praktických seminářů pro pedagogy MŠ, ZŠ, SŠ a školských zařízení v rozsahu **84 vyučovacích hodin** (3 dvoudenní semináře, 1 třídní spojený s exkurzí po zahradách v regionu), podzim 2020 – jaro 2021.

Semináře se uskuteční na podzim 2020 v termínech 18.–19. 9., 23.–24.10., pro jaro 2021 budou včas upřesněny.

Plánování školních přírodních zahrad, jejich údržba a efektivní organizace práce včetně zapojení dětí. Příklady využití zahrady ve výuce, ukázky dobré praxe. Výstupem a přínosem pro účastníky je vypracování plánu rozvoje jejich školní zahrady a plán využití pro výuku.

Místo konání: DOTEK – Dům Obnovy Tradic, Ekologie a Kultury, Horská 175, Horní Maršov a jeho certifikovaná přírodní zahrada.

Lektoři: pracovníci SEVERu, odborníci z oboru zahradní architektura, péče o přírodní zahradu, zahradnictví, učitelé z praxe.

Cena: 12 000 Kč (zahrnuje lektorné, ubytování, stravování a materiál).
Pro získání osvědčení je nutno absolvovat celý cyklus!

Předběžné přihlášky a dotazy zasílejte do 31. května 2020 na:
sever-prihlasky@ekologickavychova.cz

ŠKOLNÍ KOORDINÁTOR VZDĚLÁVÁNÍ PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ doškolování koordinátorů EVVO

Akreditovaný cyklus seminářů je určen koordinátorům EVVO ze ZŠ a SŠ, kteří již úspěšně absolvovali v minulých letech specializační studium.

Jde o cyklus v rozsahu **112 vyučovacích hodin**, který zahrnuje 3 třídní semináře a samostudium k přípravě a pilotnímu ověření učebního celku. Semináře se uskuteční v době podzim 2020 – jaro 2021.

Témata seminářů budou postupovat od lokálních záležitostí ke globálním pohledům v duchu motta „Mysli globálně, jednej lokálně“. Důraz bude kladen především na to, JAK učit o udržitelném rozvoji a jeho principech a indikátorech, proto budou teoretické části vždy doplněny ukázkami metod, aktivit, inspirativními příklady ze školní praxe.

Lektoři: odborníci z renomovaných českých organizací zabývajících se globálním rozvojovým vzděláváním, učitelé z praxe a lektoři SEVERu.

Místo konání: DOTEK – Dům Obnovy Tradic, Ekologie a Kultury, Horská 175, Horní Maršov.
Pro získání osvědčení je nutno absolvovat celý cyklus!

Cena: 14 000 Kč (zahrnuje lektorné, materiály, ubytování, stravování).

Předběžné přihlášky a dotazy zasílejte do 31. května 2020 na:
sever-prihlasky@ekologickavychova.cz

OBA KURZY JE MOŽNO ZAŘADIT DO ŠABLON

KVĚTEN - MĚSÍC ŠKOLNÍCH ZAHRAD

Letos v květnu poběží 3. ročník této kampaně v České republice, jejíž cílem je povzbudit školy a učitele, aby s dětmi aktivně trávili čas venku a objevili pestré možnosti, které jim venkovní prostředí nabízí.

Oslavte společně s dalšími školami ve více než 22 zemích po celém světě svátek školních zahrad, hřišť a dvorků. A naplánujte si alespoň den strávený venku.

Pro více informací, jak se připojit, a inspiraci na konkrétní aktivity navštivte: www.mesicskolnichzahrad.cz

KDO se může připojit?

Mateřské školy, základní školy, střední školy, speciální školy, družiny, volnočasové kroužky, vzdělávací organizace, rodiče ...

PROČ?

Každé druhé české dítě je venku méně než hodinu denně. Čas venku je ale pro zdravý vývoj dětí zásadní. Rozvíjí psychické i fyzické zdraví, zlepšuje náladu a učení venku dokonce zvyšuje pozornost, vzdělávací výsledky, motivaci k učení i vztahy ve třídě.

Organizátoři:

Mezinárodní asociace školních hřišť a zahrad (Int. School Grounds Alliance), Nadace Proměny Karla Komárka, Tereza a SEV Chaloupky o.p.s. a Lipka.

NABÍDKY Z DIVIZNY

MOKŘAD - ŽIVÁ UČEBNICE, odborná metodická exkurze

Mokřady jsou v české krajině poklady pro environmentální vzdělávání. Jaká výuková témata v nich otevírat a jak je žákům představovat? Terénní seminář bude zaměřen na praktické poznávání mokřadního života i představení konkrétních aktivit realizovatelných se žáky, vše doplněno o informace o obecné problematice mokřadů v České republice. Více informací naleznete [zde](#).

Datum konání: 5. 5. 2020

METODICKÝ SEMINÁŘ O VENKOVNÍM UČENÍ

Rádi byste učili venku, ale ještě jste to nezkusili a přemýšlíte, jak na to? Přijďte se inspirovat, jak učit na čerstvém vzduchu! V programu Les ve škole Vzdělávacího centra TEREZA jsme pro učitele, vychovatelky/le v družinách a lektory volnočasových aktivit připravili nový seminář. Více informací naleznete [zde](#).

**Datum konání: 13. 5. 2020,
Místo konání: SEV DIVIZNA Liberec**

KOUZELNÝ SVĚT HMYZU, metodický seminář

Seminář vás zavede do rozmanitého a pozoruhodného světa hmyzu. Seznámíme se s našimi běžnými druhy, některé zkusíme i pozorovat. Čeká nás lov na louce a v potoce. Zamyslíme se nad významem hmyzu a nad jeho situací v současném světě. Určeno pro pedagogy MŠ a 1. st. ZŠ. Více informací naleznete [zde](#).

**Datum konání: 19. 5. 2020,
Místo konání: SEV DIVIZNA Liberec**

VODA A JEJÍ CYKLY, metodický seminář

Voda je jedinečnou složkou mnoha přírodních cyklů od biologických po klimatické, které jsou ve vzájemně ovlivňujících se vztazích. Voda je základním předpokladem pro přežití většiny bioty, oživující zemský povrch a je nezbytná pro udržení energetických procesů. Zadržení vody v krajině je nejdůležitější úlohou současnosti i ve vztahu ke klimatické změně. Jak na to v rámci školní výuky poradí náš seminář. Více informací naleznete [zde](#).

**Datum konání: 27. 5. 2020,
Místo konání: SEV DIVIZNA Liberec**

**DIVIZNA
LIBEREC**

SDÍLENÍ MEZI PEDAGOGY

Učíte? Hledáte cesty jak na to, aby čas strávený ve škole dával smysl jak vám tak studentům? Řešíte jak a k čemu studenty vést, aby jim to v budoucnosti bylo užitečné? Chcete vaše zkušenosti, pochybnosti a otázky sdílet s ostatními a hledat společně odpovědi? Jsou pro vás důležitá aktuální celospolečenská témata a chcete je ve výuce reflektovat?

Od února běží v Brně setkávání podpůrné skupiny pro pedagogy a pedagožky, pořádané organizací NaZemi. Ještě několika setkání se můžete zúčastnit a nebo se **nechte touto akcí inspirovat a zorganizujte ji třeba i u vás v obci/regionu!**

Přihlášky a více informací najdete [ZDE](#).

TOP 5 GLOBÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Nezisková organizace Fairtrade Česko a Slovensko sestavila společně s pěti českými odbornicemi přehled nejlepších aktivit globálního vzdělávání.

Tyto odbornice vytipovaly pro české pedagogy a pedagožky možnosti, čemu se věnovat v globálním vzdělávání. Tipy se hodí pro formální i neformální vzdělávání. Jedná se například o kurzy kritického myšlení, vzdělávací akce ke klimatickým změnám, metodické příručky k občanskému vzdělávání, webové stránky zachycující sociální nerovnosti ve světě nebo konferenci o globálním vzdělávání.

Článek k této ojedinělé, stručné a přehledné publikaci najde [ZDE](#) a nebo si ji rovnou stáhněte [ZDE](#).

GGWCup Prague 2020

Asociace společenské odpovědnosti v Česku podruhé pořádá unikátní **fotbalový turnaj Global Goals World Cup na podporu globálních cílů OSN**, kterého se účastní ženy z celého světa. Letos se navíc otevírá týmům z celé Evropy.

SESTAV TÝM A PŘIPRAV SE NA HRU ZA LEPŠÍ SVĚT :-)

Global Goals World Cup je výjimečný fotbalový turnaj, který **angažuje ženy z celého světa**. V Praze se letos vůbec poprvé v evropském turnaji utká na 25 týmů složených z pěti až osmi žen, přičemž se každý z nich vždy hlásí k jednomu ze 17 Cílů udržitelného rozvoje, na nichž se v roce 2015 shodly všechny členské státy OSN.

Samotný fotbalový um představuje jen jednu část mozaiky sestávající z celé řady rozmanitých úkolů. Více než sportovní talent se v této hře cení schopnost a kreativita aktivně bojovat za konkrétní celospolečenské téma jako je například zlepšení přístupu ke vzdělávání, snížení chudoby nebo boj se změnou klimatu.

Datum turnaje: 4. června 2020

Registrace: 8. března - 31. března 2020

Místo konání: Alšovo nábřeží - Rudolfinum, Praha

Čas: 9:00 - 18:00

Registrace a více informací [ZDE](#).

*Vítězkami GGWCup Prague 2019 se staly Yellow Ladies z České pošty. Tým kopal za SDG 3 - Zdraví a kvalitní život.
(Foto: ggwcup.com)*

GG WCUP

Škola pro udržitelný život a Místně zakotvené učení Newsletter březen 2020

Redakce: Silvie Kozlovská, Eliška Hájková

Editace: Silvie Kozlovská

Středisko ekologické výchovy SEVER Horní Maršov, o.p.s.

Foto: archiv SEVERu (není-li uvedeno jinak)

E-mail programu: suz@ekologickavychova.cz

Kontakt pro Newsletter: silvie.kozlovska@ekologickavychova.cz

Středisko ekologické výchovy SEVER - Národní koordinátor programu Škola pro udržitelný život

www.skolaprozivot.cz

www.sever.ekologickavychova.cz

<https://www.facebook.com/skolaprozivot>

Příští uzávěrka newsletteru pro vaše náměty a příspěvky: **15. 5. 2020**

Příjem vašich námětů a příspěvků na facebook a web: **průběžně**

BIOMIMIKRY – STUDIJNÍ POBYT V HOLANDSKU

Na konci února se pět pedagogů z ČR vydalo v rámci projektu z programu Erasmus+ „*Learning from nature – biomimicry in education*“ na pětidenní studijní pobyt do Holandska. Koncepce Biomimikry, nebo také bionika je přístup k výuce, kdy **žákům objasňujeme děje v přírodě a hledáme tam inspiraci pro lidský svět**. Mnoho příkladů tohoto přístupu je známých jako užitečné vynálezy pro lidstvo (např. suchý zip vznikl inspirací z květů bodláčí, které se přilepily na srst vynálezce psa). Proto vznikl i vzdělávací přístup, který používá biomimikry jako způsob, jak přistupovat k mezipředmětové výuce a rozvíjet v dětech kreativitu a komplexní přemýšlení o problémech.

V této oblasti je v Evropě lídrem holandská organizace Biomimicry NL, která také exkurzi celou připravila. Kromě českých pedagogů se jí účastnili také učitelé ze Slovenska, Maďarska a Velké Británie, jako lektoři pak vystoupilo několik učitelů z Holandska. Jedním z přednášejících byl také zkušený pedagog z USA Sam Stier. Účastníci měli příležitost vyzkoušet si přístup *biomimikry* ve vzorových lekcích, podívat se, jak se využívá v holandských ekocentrech nebo v jedné konkrétní továrně vyrábějící koberce. Přístup managementu k produkci koberců „továrna jako ekosystém“ byl pro nás velmi zajímavý a inovativní. Pokud Vás zajímá přístup budoucnosti, kde výroba směřuje k nulovým emisím a přemýšlí se o ní intenzivně v souvislosti s pojmem udržitelnost, můžete navštívit stránky této továrny www.interface.com.

Erasmus+

Naši učitelé si ze studijní cesty odnesli různé poznatky pro svou další práci. Na otázku „Co vám studijní cesta dala?“ odpovídá Dagmar Kozlová: „*Cesta mi dala především možnost potkat podobně naladěné lidi, zúčastnit se velmi zajímavých přednášek a workshopů. Poznala jsem různá zajímavá místa, ať už střediska ekologické výchovy, rezervaci nebo továrnu. Člověk si díky tomu mohl utvořit svůj vlastní pohled na věc. V neposlední řadě jsme měli možnost poznat místní kuchyni, příjemné ubytování a organizátory. Také jsem zjistila, jak velmi dobří jsou místní lidé v angličtině. O tom jsem rada vyprávěla dětem ve škole, jako motivaci.*“

Při následné návštěvě druhého stupně základní školy nás zaujala například projektová výuka, kdy vyučovací blok mají tři třídy různého věku, kde pracují smíšené týmy na vlastních projektech. Zabývají se reálným problémem a hledají jeho řešení. Pedagogové jsou k dispozici pro případné konzultace, ale žáci si proces řídí sami. Při pozorování této hodiny jsme nabylí dojmu, že **takto vypadá výuka pro skutečný život**. Nikdo z žáků se nenudil, všichni byli zaujatí svými úkoly, diskutovali, nebo pracovali ve skupinkách nebo samostatně.

Snad i v našich školách se díky programu ŠUŽ podobný styl práce rozšiřuje. **V projektu BioLearn nyní vytváříme výukové materiály, které budou v příštím školním roce k dispozici i v českém jazyce našim učitelům** na stránkách biolearn.eu. Budeme vás o nich informovat v dalších číslech newsletteru.

Milada Dobiášová, koordinátorka projektu za ČR

Tajemství školní zahrady

„Zahrada je živý organismus, který denně skýtá zajímavé situace. Nelze je předvídat ani připravit, a proto jsou pro děti i pro mě nezapomenutelné.“

Bohumila Bajglová, ZŠ Strachotice

Setkávání

Zahrada nabízí prostor pro komunitní akce, divadla, festivaly nebo společný piknik v trávě.

Živá učebnice

Víc než obrázek, víc než video. Zahrada je plná věcí a zvuků. Všechno se můžeme dotknout a prozkoumat to. Před se učít o skutečném světě jen pod střešou?

Zelený ostrov

Každá zahrada je dnes jako tajuplný ostrov, často obklopen mořem domů a silnic.

Interaktivní učebna

Zahrada umí naplnit různorodé dětské potřeby. Dovoluje pohyb, zapojuje více smyslů, spolupráci v týmu i samostatnost, prostor pro velké modely a skutečné zážitky.

Laboratoř

Zahrada je místo plné záhad k objevování, bádání, zasnění. Celý rok se mění, každý den odhalí něco nového.

Obchod s pomůckami

Zahrada nabízí nepřeberné množství přírodnin, ze kterých můžeme s dětmi tvořit či vyrábět nové pomůcky. Zahrada umí ušetřit finance i odpad.

Místo pro svobodnější čas

Učitelé potvrzují, že čas strávený se třídou v zahradě je po řadě vyčerpávající plný pohody. Děti, které se uvnitř zdají problémové, venku ožijí a stávají se tahouny společné práce.

Spokojenější a zdravější děti i dospělí

Třídě, které jsou víc venku, mají méně absencí a lepší vztahy mezi dětmi i s učiteli.

Odpočinek a klid

Pohled do zeleně regeneruje malé i velké, ruce v hlině dávají zážitek skutečné práce i výsledku.

Oslavte v květnu

Měsíc školních zahrad

www.mesickskolnichzahrad.cz

Připojte se ke školám po celém světě a využijte pestrých možností, které vám nabízí vaše zahrada, hřiště nebo dvorek.

Někdy je náročné zvládnout vše hned. Začnete pomalu objevovat s dětmi častá ven. Navíc můžete využít podporu zapojených organizací i aktivních učitelů.

Jasmina Dančová, Vzdělávací centrum Tereza

Jak se zapojit

Naplánejte si v květnu čas strávený venku: na zahradě, dvorku nebo v blízkém parku. Může to být hodina, den nebo i týden věnovaný experimentálnímu učení, společné akci s rodiči, hraní, pěstování nebo třeba kempování.

Přidejte svou školu do mapy na webových stránkách www.mesickskolnichzahrad.cz.

Pošlete pozdrav: Jeden pohled nám a jeden někomu, koho chcete k oslavě přizvat.

Najděte nás na Facebooku (uživatele **Měsíc školních zahrad**) a sdílejte s námi fotky nebo krátké video z vaší akce.

Napište nám na: info@mesickskolnichzahrad.cz. Přijedeme se těšit a děkujeme!

Kde se inspirovat

Chcete venku vyzkoušet nové aktivity? Hledejte inspiraci ve facebookových skupinách **Školní zahrada, UČIME se VENKU** a **Zahrady hrou**.

Stáhněte si zdarma publikace plné nápadů: www.mesickskolnichzahrad.cz www.ucimesevenuk.cz

Zdroje inspirace: www.mesickskolnichzahrad.cz www.ucimesevenuk.cz www.promenyproskoly.cz www.skolni-zahrady.cz www.jateken.cz www.chaloupky.cz www.lipka.cz www.terezanet.cz www.nadace-promeny.cz

Skutečný svět poznání a výzev začíná hned pod školními okny. Zahradu si navíc můžete zcela přizpůsobit své škole.

Jitka Přerovská
Nadace Proměny Karla Komárka

Partneři:

nadace proměny

lipka

Učme se VENKU

TEREZA

CHALOUPKY